

Europeanen unaniem van mening dat regeringen meer moeten doen aan natuurbescherming

Bijna 100% van de Europeanen is van mening dat overheden meer moeten doen voor het behoud van de natuur. Dit blijkt uit een enquête die de European Television Magazines Association (ETMA) in samenwerking met het Wereld Natuur Fonds begin 1991 in hun edities hebben geplaatst. Doelstelling was via dit onderzoek - onder zestig miljoen lezers in tien landen - te weten te komen wat de houding van het publiek is ten opzichte van de natuur en het milieu. De resultaten van de enquête werden donderdag 6 juni in Brussel gepresenteerd in aanwezigheid van vertegenwoordigers van het Europees Parlement en het Wereld Natuur Fonds. Uit de enquête bleek verder dat 88% van de respondenten actief mee wil werken aan het behoud van de natuur. Slechts 66% is bereid een algemene milieubelasting te gaan betalen, terwijl zogenoemde regulerende heffingen (een extra milieuheffing op vervuilende produkten) door 88% wordt goedgekeurd. Ook opvoeding scoorde hoog: 99% van de respondenten vindt het nuttig kinderen bewust te maken van natuur- en milieuproblemen. Opmerkelijk was ook de Nederlandse reactie op de vraag of er een 100 km/uur snelheidslimiet moet worden ingevoerd. Bijna driekwart van de inzenders hebben deze vraag met 'ja' beantwoord. In totaal werden twaalf vragen geformuleerd. Daarvan gaan er tien over het milieu en de natuur. Voorzitter Mortensen van de ETMA benadrukte in zijn

speech dat deze enquête geen officiële opiniepeiling is: 'De ETMA tekent voor een journalistieke benadering. Uit de antwoorden op onze enquête kunnen we enkele belangrijke trends afleiden. In elk geval is duidelijk dat het probleem niet alleen speelt in dichtbevolkte landen, maar dat het in heel Europa een topic van de eerste orde is'.

Volgens Hemmo Muntingh, lid van het Europees Parlement namens de PvdA, blijkt uit de enquête dat het publiek verstandiger is dan bestuurders en politici. 'Als uit een enquête in tien Europese landen met zestig miljoen lezers blijkt dat bijna 100% van de respondenten van mening is dat de regeringen meer aan natuurbescherming moeten doen, dan moeten politici daar gehoor aan geven. Ik vind dat minister Lubbers daarom ook gehoor moet geven aan het verzoek van de Stichting Natuur en Milieu om, tijdens het Nederlands voorzitterschap van de EG, de bescherming van het milieu en de natuur te verankeren in het Verdrag van Rome, de grondslag van de Europese Gemeenschap. Gebeurt dit niet, dan schakelt de EG in 1992 de teloorgang van de natuur en het milieu in een hogere versnelling', aldus Muntingh.

De opzet en verdere uitwerking van de enquête werd verzorgd in samenwerking met het Wereld Natuur Fonds. Bij de ETMA-groep zijn elf omroepbladen aangesloten uit Zwitserland, Spanje, Portugal, Engeland, Frankrijk, Duitsland, Italië, Noorwegen, België en Nederland. Voor Nederland is TeleVizier/Avrobode daar lid van.

Originele dierenstuincadeautjes

In het Noorder Dierenpark te Emmen zijn tal van originele en unieke cadeautjes te koop voor kinderen tot zo'n twaalf jaar oud. Het betreft eigen uitgaven van het park. Er is bijvoorbeeld een set van vier maskers (Zebra, Giraffe, Tijger, Nijlpaard), die heel eenvoudig in elkaar zijn te zetten. Een klein boekje verschaft informatie over de dieren waarvan een masker verkrijgbaar is.

De maskers kosten, samen met het boekje, f 5,95 (exclusief portokosten).

Verder is er een zelfbouwpakketje van vliegende vogels en een vlinder verkrijgbaar. In elkaar gezet vormen ze een leuke mobiel, een beweeglijke versiering voor de kinderkamer. Ze worden verkocht in sets van twee stuks: een Toekan en een vlinder (Koninginnepage) en een Pelikaan.

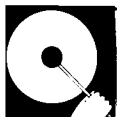
Ze kosten per set van twee stuks f 3,25 en per set van vier stuks f 5,25 (exclusief portokosten).

Het Noorder Dierenpark heeft ook een bouwplaat uitgegeven om in een schoendoos een dierenstuin te maken, zodat er een 'kijkdoos' ontstaat. Deze bouwplaat bestaat uit een kleine dertig dieren, maar ook uit planten, bloemen en rotspartijen.

Deze bouwplaat kost f 1,50 (exclusief portokosten).

Alle uitgaven zijn verkrijgbaar in de winkel van het Noorder Dierenpark, Hoofdstraat 18, postbus 1010, 7801 BA Emmen, 05910-18 800.

Wilt u meer weten over de vele interessante uitgaven van het dierenpark, zoals aardige mooi geïllustreerde boekjes over een bepaald thema, dia-series, lesbrieven, posters, ver-

korte mededelingen

jaardagskalender, vragenlijsten en dergelijke, vraag dan het overzicht van uitgaven van het Noorder Dierenpark en het bijbehorende museum Biochron aan.

Zojuist is verschenen 'Dier & Tuin', een luchtig boekje vol informatie over de diertuin als bedrijf. Meer dan zeven miljoen Nederlanders bezoeken jaarlijks een diertuin. Ze komen er zich vergapen aan de honderden dieren. Maar ze raken ook geïnteresseerd in wat zich achter de schermen afspeelt. Prijs f 7,50 (inclusief portokosten) op gironummer 927 586 ten name van Noorder Dierenpark, Emmen, onder vermelding van de titel van de gewenste uitgave.

Drentse mammoet-puzzel (*Mammonteus primigenius*) verblijft archeologen

De vondst van een mammoet-graf in Drenthe, die deze week bekend werd gemaakt, is 'uitzonderlijk'. Naar alle waarschijnlijkheid gaat het om grote delen van een en het zelfde skelet en dat is volgens dr. Piet Kooi van het Biologisch Archeologisch Instituut (BAI) in Groningen in ons land nog niet eerder vertoond. Het bedrijf Nacab graaft momenteel in opdracht van de Gasunie dwars door Drenthe een nieuwe pijpleiding. Bij Westerbork kwamen plotseling de restanten van de Mammoet naar boven. De medewerkers brachten een deel van de vondst - een slagand en een rib - naar de bouwkeet in Gieten en waarschuwden vervolgens het BAI, dat een onderzoek instelde.

Aanvankelijk heerste er verwarring over de vondst en

werd de slagand aangezien voor de disselboom van een wagen. Al snel kwam men op deze bevinding terug, en bleek er wel degelijk sprake te zijn van een overblijfsel van een Mammoet. De verwarring ontstond omdat het materiaal ongewoon zacht is. Gebruikelijker is bij dit soort vondsten dat er verstening of half-verstening is ingetreden.

Op dit moment is slechts een deel van het skelet geborgen. De medewerkers van het bedrijf Nacab hebben echter melding gemaakt van nog meer onderdelen, waaronder de schedel, de tweede slagand, wervels en ribben. Deze restanten zijn momenteel in verband met de werkzaamheden van het grondbedrijf onbereikbaar voor de onderzoekers. Over enkele weken hoopt het BAI het onderzoek ter plaatse voort te zetten en de overige delen alsnog te bergen.

Duidelijk is wel, dat de plaats waar het reusachtige dier uit de prehistorie de laatste adem uitblies, in de loop der eeuwen is bedolven door grondlagen met een gezamenlijke dikte van meer dan drie meter. Aan de oppervlakte ligt keizand, daaronder keileem en dan volgt een leemlaag, waarin de botten werden aangetroffen. Het dier is gestorven in het toenmalige veen, naar schatting van het BAI zo'n 300.000 jaar geleden.

Dr. Kooi en zijn collega's gaan er van uit dat het beest in een warmere periode dan de laatste IJstijd heeft rondgezworven over de toendra's die toen het beeld bepaalden van het prehistorische Drenthe.

In Drenthe zijn in het verleden wel eens versteende losse

onderdelen zoals kiezen van een Mammoet gevonden. Soortgelijke vondsten werden ook in het Vechtdal gedaan. Voor het onderzoek van het skelet van Westerbork doet het BAI ook een beroep op een paleontoloog van de Universiteit van Utrecht en een geoloog. De slagand en de rib zijn overgebracht naar het Asser Museum.

In 'De Telegraaf' van 20 juni 1991 lazen wij in een bericht dat dr. Molema van het Biologisch Archeologisch Instituut te Groningen tot de conclusie is gekomen dat er niet één, maar drie Mammoeten in de grond nabij het Drentse Westerbork zitten. Het gaat om een jong dier van drie tot zes jaar oud, een exemplaar van middelbare leeftijd van zo'n dertig tot veertig jaar oud en een derde Mammoet van naar schatting 55 jaar oud.

Air India in nood door ratteplaag (*Rattus spec.*)

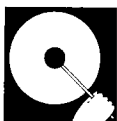
Ratten aan boord van vliegtuigen van de Indiase luchtvaartmaatschappij Air India hebben de afgelopen maanden voor grote vertragingen gezorgd.

De minister van Luchtvaart, Madhavrao Scindia, heeft aangekondigd dat de ratten zullen worden bestreden, ondanks religieuze bezwaren van sommige hindoes die knaagdieren aanbidden. De minister verklaarde in het parlement dat rattevalen en het uitroken van vliegtuigen nog niet het gewenste resultaat hebben gehad.

Bron: Dagblad De Gooi- en Eemlander, 15 augustus 1991.

Het gevaar bestaat dat door middel van de luchtvaart een ongewenste verspreiding van ratten plaatsvindt.

Redactie.

korte mededelingen

Slachting onder Wilde Zwijnen (*Sus scrofa*) door wanbeleid en wanbeheer

Op verzoek van de Zwartwildadviescommissie (ZAC) heeft het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij besloten om dit jaar reeds 1 juli aan te laten vangen met het schieten van Wilde Zwijnen op de Veluwe. Dit maal maanden vroeger, midden in het toeristenseizoen, en nog 1500 meer dan in andere jaren, 2670 in totaal!

Dit treft 1700 biggetjes, 500 jaarlingen, 400 zeugen en 70 mannetjes. Het gevolg is dat de zwijnen ook maanden eerder zullen vluchten in voor wandelaars ontoegankelijke natuurgebieden. Waar dan biggetjes zonder moeder en zogrijke zeugen zonder biggen zullen ronddolen. Door overconcentratie wordt daar dan ook nog de natuurlijke verjonging met eiken en beuken vernield.

Volgens het Rijksinstituut voor Natuurbeheer kunnen er op de Veluwe, uit het oogpunt van natuurbeheer 400 Wilde Zwijnen leven (voorjaarsstand in maart). Doch er zijn er 3½ maal zoveel. Ten behoeve van het genot van de jacht en ter bemachtiging van trofeeën wordt een zeer hoge wilde-zwijnenstand gehandhaafd, vooral binnen rasters. Dit wordt veroorzaakt door intensieve bijvoeding waardoor zwijnen van zestien maanden al biggen krijgen, en door ze legaal en illegaal uit te zetten. Wilde Zwijnen worden onder andere gevoerd met vlees van hun soortgenoten uit de bio-industrie, waardoor ze varkenspest kunnen oplopen en verder verspreiden.

De minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij wil

ten behoeve van de jagers in maart een stand van twee maal zoveel, namelijk 1300 stuks. Hierdoor waren er in mei al twee maal zoveel namelijk 3300 stuks. De huidige aanwezigheid van 2½ maal zoveel vrouwelijke als mannelijke Wilde Zwijnen en dat heeft een maximale aanwas tot gevolg. Deze wanverhouding in geslacht wordt veroorzaakt door zeugen te sparen en zakenrelaties vooral op mannelijk wild (trofeeën met slagstanden) te laten schieten. Bovendien is selectie niet mogelijk bij de toegepaste drijfjachten en ook niet bij de nachtjacht vanaf een schietkansel. Wildbeheer moet men niet in handen geven van amateurs. met name niet aan leden van de vier Veluwse jagersafdelingen van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, die jacht op Wilde Zwijnen louter willen beleven als een spannend en genoeglijk gezelschapsspel met kapitaalcrachtige relaties. Door de huidige jacht hebben Wilde Zwijnen een maximale schuwheid. Daardoor hebben zij geen belevingswaarde voor natuurliefhebbers doch alleen voor jagers. Drijfjachten dienen onmiddellijk te worden afgeschaft, mede vanwege de grote verstoring in de natuur en omdat hierbij vaak dieren verminkt door dum-dumkogels ontkomen.

Namens de perscommissie, mevrouw M.J. Stockmann

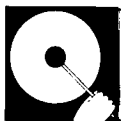
Een bericht in 'De Telegraaf' van 10 september 1991 meldt: 'Op de Veluwe moeten er de komende maanden zeker 2500 Wilde Zwijnen worden doodgeschoten. Bij de telling van de Gelderse wildschadecommissie is gebleken dat het bestand aan Wilde Zwijnen ieder jaar toeneemt'.

Op 14 september 1991 komt Karel Passier in een groot artikel 'Velu-

we lijkt op varkenshouderij - overschot grofwild door voerplaatsen en wildakkers' in dit dagblad terug op dit onderwerp. Hij schrijft ondermeer dat het toegewezen aantal te schieten Wilde Zwijnen op 2650 stuks is gesteld, te weten 1700 biggen, 500 jaarlingen, 400 zeugen en 70 mannetjes zwijnen, aldus de heer G.A. Verhaart van Vereniging Wildbeheer Veluwe. Daarin zitten zo'n 450 leden met jachtrechten in de acht leefgebieden waarin de vrije wildbaan binnen de rasters van de Veluwe is ingedeeld. Elk lid heeft bij de jacht wel één gast met een jachtdiploma bij zich. Het doodschieten van zwijnen is dit jaar een maand eerder begonnen. Er is bepaald dat op de Veluwe maar natuurlijke leefruimte voor zo'n 650 Wilde Zwijnen en 900 Edelherten is.

Mevrouw R. Stockmann van de Stichting Kritisch Faunabeheer wil een absoluut verbod op het bijvoeren van Wilde Zwijnen en Edelherten in de vrije natuur, zoals dat ook in Duitsland is. 'Geen wonder dat de populaties zich verdrievoudigen als men kunstmatige wildakkers aanlegt en op vaste voerplaatsen allerlei onnatuurlijk voedsel brengt' zegt mevrouw Stockmann.

In 'Platform' 7 (8) : 18-19 (september 1991) schrijft Har Pluijmakers over 'Wanbeheer van wilde zwijnen in het Nationaal Park De Meinweg'. Het Staatsbosbeheer heeft het beheer van de zwijnen in handen gegeven van de 'Wildbeheerseenheid Roerstreek'. In de periode 1990-1991 zijn daar 'beheersmatig' 174 Wilde Zwijnen geschoten, terwijl niemand de ware populatiegrootte kent. Het ministerie schatte het aantal op 220 tot 250 dieren. Het doodschieten van 174 dieren wordt door insiders dan ook beschouwd als een ware slachting. Ook nu zijn in dit gebied op basis van jagersinformatie negentig dieren vrijgegeven voor de jacht in de periode van augustus 1991 tot en met 31 januari 1992. Van objectiviteit en betrouwbaarheid van gegevens kan geen sprake zijn, de jagers tellen zelf en bepalen zodoende de populatiegrootte, ter-

wijl bekend is dat het zelfs voor wetenschappelijke onderzoekers moeilijk, zo niet onmogelijk is, te bepalen hoe groot de populatie is. Bovendien bestaat er geen inzicht in de Duitse situatie. Ondanks dat het Staatsbosbeheer drijfjachten heeft verboden, worden deze regelmatig met alle excessen van dien gehouden. De geslacht- en leeftijdverhouding is er volledig onevenwichtig. Het in 1989 opgerichte 'Zwijnenplatform', dat zich expliciet richt op het zwijnenbeheer, is slechts twee maal in vergadering bijeengekomen. In het Nationaal Park 'De Meinweg' is het Wilde Zwijn een belangrijke schakel in het ecosysteem. Deze schakel mag niet langer fungeren als schietschip voor sportjagers. Er moet professioneel faunabeheer worden uitgevoerd aan de hand van een beheerplan dat wordt gedragen door alle belangengroepen. Het uitgangspunt kan niet anders zijn dan natuurbehoud.

Dassenbeheerbeleid (*Meles meles*)

Om een efficiënter beleid te realiseren moet meer aandacht worden gegeven aan de analyse van de oorzaken van mislukkingen en successen in het beleid. Dit schrijft de Jachtraad 2 juli 1991 aan staatssecretaris Gabor in een advies over de Evaluatienota Dassenbeheerbeleid. De raad onderschrijft de aanbeveling om regelmatig het beleid te evalueren en een landelijke inventarisatie van het dassenbestand uit te voeren.

Hoewel de raad de gunstige ontwikkeling van de dassenpopulatie waardeert, wordt het zicht op de effectiviteit van de genomen maatregelen bemoeilijkt doordat de evaluatie weinig kwantitatief is. Zij mist een evaluatie van het herintroductiebeleid, in het bijzonder ten aanzien van gewonde Dassen. In een advies van 1985 had de raad reeds aangegeven dat ter voorkom-

ing van schade een plaatselijk overschot aangewend zou moeten worden om tekorten elders op te heffen.

De aanbeveling om de Das in afwachting van de Flora- en Faunawet tijdelijk onder te brengen bij de Natuurbeschermingswet wordt onvoldoende gemotiveerd. De bescherming van de Das kan ook via de Jachtwet gestalte krijgen, aldus de raad.

Wat betreft de uitvoering van het dassenbeleid constateert de raad een betere samenwerking tussen de betrokkenen. De overheid en het Jachtfonds verlenen hierbij beleidsmatige en financiële ondersteuning. Deze aanpak is van groot belang voor het welslagen van het soortbeschermingsbeleid. Ongeveer 38% van de dassenburchten bevindt zich in particuliere eigendom in het landelijk gebied. De Jachtwet is tot op heden het enige wettelijk kader dat een gerichte instandhoudingsplicht oplegt aan een categorie particulieren, die invloed kan uitoefenen op de Das. Het betreft de zogenaamde jachthouders. Het Jachtfonds kan de jachthouders motiveren voor het leveren van natuurbehoudsinspanningen. Hiermee wordt het draagvlak voor het natuurbeleid en natuurvriendelijke activiteiten verbreed, aldus de raad.

Zowel de jachthouder als de grondgebruiker kunnen ingeschakeld worden bij het beheer en veiligstellen van burchten. Bij het evalueren van de subsidieregelingen dient rekening te worden gehouden met het aandeel dat beide partijen leveren in het dassenbeheer. Ook kan de Das profiteren van het veldtoezicht. De raad stelt voor om voor bijzonder toezicht

boven een basisbedrag een aanvullende vergoeding te geven.

In de landinrichting, maar ook bij bouwprojecten en wegenaanleg moet rekening gehouden worden met de leefomgeving van de Das. Naast de soortbescherming via de Wet op de Ruimtelijke Ordening kunnen een aanlegvergunningstelsel en een natuurbestemming voor gronden waar dassenburchten voorkomen een aanvullende bescherming bieden.

Hoefdieren 1991: Internationaal Colloquium (*Artiodactyla*)

Van 2 tot en met 6 september 1991 heeft in Toulouse, Frankrijk, het internationale colloquium 'Ungulates 91' plaatsgevonden. Het colloquium richt zich op de studie van wilde hoefdieren.

Inlichtingen: Symposium Ungulés 91, INRA-IRGM, B.P. 27, 31326 Castanet - Tolosan Cedex, Frankrijk.

Naardense vleermuizen bedreigd (*Chiroptera*)

In de schoorsteen van het voormalige zwemstadion Naarden huist al lange tijd een kolonie Rosse Vleermuizen, een atypische behuizing voor deze boomvleermuizen. Het zwemstadion is al meer dan vier jaar geleden afgebroken, maar doordat in de schoorsteen toen nog zo'n honderdvijftig vleermuizen huisden, is deze tijdelijk gespaard. De gemeente Naarden heeft nu plannen om de toren weg te halen, waartegen de heer dr. A.M. Voûte in het geweer is gekomen. Hij stelt voor dat de resterende schoorsteen wordt opgeknapt zodat een landschappelijk wat beter ingepast geheel ontstaat.

korte mededelingen

Meldingen zeezoogdieren in de Provincie Zeeland

Zeehonden

Het afgelopen jaar hebben zich geen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan met betrekking van het aantal zeehonden in de Zeeuwse wateren. Het volgen van de in 1988 uitgezette dieren in de Oosterschelde is bemoeilijkt. De oorzaak hiervan is het wegvallen van de zenders door de verharding en het niet meer kunnen waarnemen van de aangebrachte merktekens, waarmee de zeehonden waren voorzien. Aangenomen wordt dat drie van de uitgezette dieren nog in de Oosterschelde verblijven. Het totaal voor de Oosterschelde komt op zo'n 5 tot 6 Zeehonden.

Voor de Westerschelde valt te melden dat daar zo goed als zeker een jonge Zeehond geboren is. Een zeer jonge Zeehond met twee volwassen dieren is daar, weinig door recreatie en door beroepsvaart gehinderd, verschillende keren waargenomen. Meerdere meldingen van Zeehonden zijn er voor deze Delta-arm gedurende de najaarsperiode binnengekomen. Gesteld kan worden dat er in de Westerschelde 3 à 4 Zeehonden aanwezig zijn.

In de Grevelingen verblijven naar verwachting nog hetzelfde aantal dieren (3-4) als in het voorgaande jaar. De Zeehonden verplaatsen zich door de hele Grevelingen.

In de Voordelta is het aantal gesignaleerde Zeehonden aan het teruglopen. Voorgaande jaren werden er hier, door onder andere tellingen van uit de lucht, meer Zeehonden waargenomen. Nu zijn er 1 à 2 dieren te zien. Mogelijk is er

sprake van uitwisseling met de Ooster- en/of Westerschelde.

Resumeren:

Voordelta: 1-2

Oosterschelde: 5-6

Westerschelde: 3-4

Grevelingen: 3-4

Totaal Deltagebied: 12-16

Ook zijn er het afgelopen jaar weer diverse strandingen van Zeehonden gemeld. In totaal zijn er drie dode dieren gevonden. Een huiler, aangespoeld bij Nieuwvliet, is per vliegtuig naar Pieterburen gebracht. De huiler genaamd Adrie (vr.) is op 12-11-'90 uitgezet in de Dollard.

Andere zeezoogdieren

In het totaal zijn er vijf dode Bruinvissen aangespoeld; drie op Schouwen (Renesse, Brouwersdam en Scharendijke) één op Noord-Beverland (Wissenerkerke) en één in West Zeeuws-Vlaanderen (Cadzand). De dode dieren zijn naar het Rijksmuseum voor Natuurhistorie te Leiden overgebracht. Hier wordt onderzoek gedaan naar de doodsoorzaak, geslacht, leeftijd e.d.

In het voorjaar is er voor de kust van Noord-Beveland door verschillende mensen een school van zo'n 65 stuks niet nader gedetermineerde Dolfijnen waargenomen. Zwemmend en springend hielden ze zich bij vissersbootjes op. Later zijn ze vertrokken in zuidelijke richting.

Ongeveer in dezelfde periode is voor de Brouwersdam een Tuimelaar gesignaleerd. Deze Tuimelaar heeft hier gedurende de gehele zomer en een deel van het najaar vertoefd. Al of niet gestoord o.a. door de daar aanwezige recreatie, was zij zeer goed te zien vanaf de kant. De media, zowel de kranten als de T.V., hebben

hier aandacht aan besteed. De laatste meldingen kwamen uit de Oosterschelde waar zij zowel bij de Krammersluizen als bij de Oosterscheldekering is waargenomen.

In juli is er in de Sloehaven een **Butskop** waargenomen. Met veel geduld en de nodige hulp is dit dier weer naar open zee geloodst. Door de bioloog van het Dolfinarium te Harderwijk is, voorzover mogelijk, nog wat onderzoek gedaan. Het zwemgedrag, ademhaling, lengte (6.2 m) berekend gewicht ($\pm$ 2400 kg), tijd van duiken enz. werd opgenomen.

Behandeling van levende Dolfijnen

Hoe te handelen met strandingen van levenden Dolfijnen? Als bijlage bij dit overzicht treft u een "handleiding" aan.

Waarnemingen van zeezoogdieren

Bij het waarnemen van zeehonden of andere zeezoogdieren, dient men zo spoedig mogelijk contact op te nemen met de groep Veldpolitie te Middelburg (01180-33333) of met het Consulentenschap Natuur-, Milieu- en Faunabeheer (zie hieronder).

Het is van belang huilers of zieke dieren zo spoedig mogelijk op een verantwoorde wijze te vangen, te verzorgen en de juiste medicijnen toe te dienen. In overleg met de Zeehondencreche te Pieterburen zullen dan de dieren zo spoedig mogelijk worden overgebracht.

Andere levende zeezoogdieren zullen naar het Dolfinarium te Harderwijk worden overgebracht.

Uw medewerking aan de inventarisatie d.m.v. het doorge-

korte mededelingen

ven van waarnemingen van Zeehonden en andere zeezoogdieren wordt ten eerste op prijs gesteld.

Wilt u echter wel de onderstaande regels in acht nemen bij het waarnemen van Zeehonden en/of andere zeezoogdieren.

- verstoor geen zeezoogdieren
- laat huilers (jonge zeehonden) waar ze zijn en waar schuw zo snel mogelijk deskundige mensen
- noteer uw waarneming (datum, tijd en plaats)
- waarneming eventueel per telefoon doorgeven.

Meldingen aan:

Consulentschap Natuur-, Milieu- en Faunabeheer
t.a.v. H.S. Zandstra,
Westsingel 58, 4461 DM Goes
01100-37254
of privé 01180-33623

Zeehondenverzorgster voor Monniksrob (*Monachus monachus*) naar Alonnisos - Griekenland

Op 16 augustus 1991 is er opnieuw een baby-monniksrob aangespoeld in Griekenland. De Monniksrob behoort tot de meest bedreigde zoogdieren in de wereld. In het gehele Middellandse-Zeegebied zijn er niet meer dan een paar honderd van deze zeehondesoort over.

De afgelopen jaren zijn er inmiddels drie Griekse Monniksrobben verzorgd en weer vrijgelaten in de Griekse wateren. De eerste twee Monniksrobben werden in de Zeehondencreche te Pieterburen opgevangen. Daarna is een door de Zeehondencreche ontworpen mobiel opvangstation gestationeerd op het Griekse

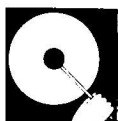
eiland Alonnisos, waar in samenwerking met de Griekse vereniging voor de Bescherming van de Monniksrob, 'The Hellenic Society for the Study and the Protection of the Monk Seal', de opvang plaatsvindt.

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM) te Bilthoven en het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (RIN) te Texel begeleiden dit project. Ze maken samen met de Stichting Zeehondencreche deel uit van een EG-werkgroep die zich bezighoudt met het redden van deze zeehondesoort.

De zeehondenverzorgster van Pieterburen, Geesje Drent, is op 16 augustus op het eiland

Opnieuw spoelde er in Griekenland een baby van de Monniksrob aan. Geesje Drent heeft de verzorging van het diertje op zich genomen en is daarvoor naar Griekenland afgereisd.

korte mededelingen

gearriveerd en heeft voorlopig, in samenwerking met de Hellenic Society, de verzorging van de baby-monniksrob op zich genomen. De jonge Monniksrob, een mannetje, weegt 19 kilo, is twee weken oud, en maakt het goed.

Bescherming van de Monniksrob (*Monachus monachus*) in Spanje

Tussen Gibraltar en Algerije liggen voor de Marokkaanse kust enkele eilandjes, de Chafarina's. Het gebied van de eilandjes vormt een rust- en foeragegebied voor de Monniksrob, naast bijvoorbeeld het nestgebied van circa 6000 Audouini meeuwen (van een wereldpopulatie van circa 8000 stuks). De Chafarina's zijn wellicht onbekend, maar ecologisch zeer belangrijk. De Zuid Spaanse natuurbeschermingsorganisatie Andalus streeft naar een beschermde status van de eilanden, bij voorkeur als Terrestrisch-Maritiem Natuur Park. Vanwege de delicate Spaans-Marokkaanse politieke verhoudingen echter tracht de Spaanse regering zich zo min mogelijk in dit gebied te profileren en valt er weinig spontane natuurbescherming te verwachten. Andalus vraagt om ondersteunende activiteiten van particuliere natuurbeschermingsorganisaties gericht aan de Spaanse regering. Inlichtingen: José Abeledo, Andalus, Aptdo. 3249, 29080 Málaga, Spanje.

Protest tegen slacht Zeerobben (*Phocidae*)

Dierenbeschermers in Namibië hebben onlangs protest aangetekend tegen het besluit van de regering om de slacht van 23.400 jonge Zeerobben

en 2000 mannetjesrobben toe te staan.

De robben zullen na de slacht worden verwerkt tot hondenvoer. Er zouden in het kustgebied meer dan 200.000 robben zijn, waar niet genoeg voedsel voor zou zijn. Keith Gouldie van het Genootschap ter Voorkoming van Wreedheid tegen Dieren stelt dat de jonge robben op onnodig wrede wijze zouden worden gedood met knuppels en messen.

Bruinvis gestikt (*Phocoena phocoena*)

De Bruinvis die Klaas van der Vlies op 4 december 1990 op het strand van Schoorl vond, moet zijn gestikt. Dit blijkt uit het sectierapport van patholoog García van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden.

In de neusgang van de jonge Bruinvis werd een massa bindweefsel aangetroffen, waardoor het dier in ademnood is geraakt. Chris Smeenk schreef ons iets dergelijks nog niet eerder te hebben aangetroffen. Over de oorzaak van de aandoening tast men voorlopig in het duister. Het op het oog gave zoogdier was ook verder verre van gezond. Naast longwormen werden in

een groot deel van de luchtwegen ontstekingen aangetroffen evenals in de oorbijholten. Het gewicht van het 113 cm lange dier was slechts 19 kilo. Dit kan ook te maken hebben gehad met een zweer op de tong waardoor het eten werd bemoeilijkt en verscheidene zweren in de derde maag. De speeklaag van het dier was 13 mm. Tevens werd een bloeding in de kleine hersenen vastgesteld en had de lever een brokkelige structuur.

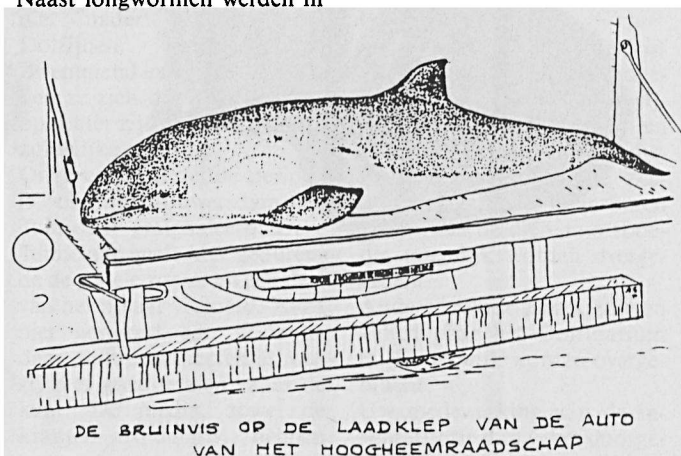
Aan de Rijksuniversiteit van Leiden zal nog onderzoek naar PCB's plaatsvinden, terwijl aan de universiteit door Van Giessen verder weefselonderzoek gedaan zal worden. De schedel van de Bruinvis is opgenomen in de collectie van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden.

■ Arnold Gronert, Plein 1945 nummer 9, 1755 NH Putten, 02268-1209.

Bron: De Windbreker, nummer 39, juni/juli 1991, bladzijde 19.

De Otter in Zwitserland (*Lutra lutra*)

Het Zwitserse Federale Bureau voor Milieu, Bos en Landschap heeft een verslag opgesteld dat een einde maakt

DE BRUINVIS OP DE LAADKLEP VAN DE AUTO
VAN HET HOOGHEEMRAADSCAP

aan de hoop om de Otter in Zwitserland te kunnen herintroduceren. Na zes jaar inspanningen is de groep die met dit project was belast tot de conclusie gekomen dat deze soort niet meer opnieuw kan worden uitgezet. Voor een kleine populatie zou nog voldoende leefmilieu voorhanden zijn, maar de schadelijke invloeden zijn op dit moment van dien aard dat men acht dat de mogelijkheden voor voortplanting niet meer bestaan.

OFEPP, Direction Fédérale des Forêts, CH-3003 Bern, Zwitserland.

Jonge Bevers (*Castor fiber*) in de Biesbosch

Op 27 augustus maakte het Staatsbosbeheer bekend dat in de Brabantse Biesbosch in het laatste weekeinde van augustus twee jonge Bevers zijn waargenomen. Het is het tweede achtereenvolgende jaar dat daar Bevers zijn geboren. Het herintroductieproject van de Bever is aangevangen in 1988 en in het totaal zijn er nu 33 Bevers uitgezet. Een aantal dieren is inmiddels gestorven: er zijn er nu nog zo'n 25 in leven.

Het Staatsbosbeheer tracht met dit vijf jaar durende project de in Nederland sinds 1825 uitgestorven Bever terug te brengen.

Het Wereld Natuur Fonds vraagt IWC om handhaving walvisvangstverbod (*Cetacea*)

Het Wereld Natuur Fonds en andere natuurbeschermingsorganisaties namen deel aan de 43ste jaarlijkse vergadering van de Internationale Walvisvaart Commissie (IWC) in Reykjavik, IJsland van 27 tot

31 mei 1991. Ook dit jaar deed een aantal landen een poging om het internationale moratorium op de commerciële walvisvangst te ondermijnen.

Het internationale moratorium had officieel in 1986 in werking moeten treden, maar door tegenwerking van Japan werd dit pas 1988. Omdat de zwaar overbejaagde walvispopulaties zich als gevolg van hun langzame voortplanting slechts uiterst moeizaam herstellen, pleit het Wereld Natuur Fonds er voor om niet ieder jaar te vergaderen over een mogelijke stopzetting van het moratorium. Het zou effectiever zijn als men zich concentreerde op het opzetten van een goed onderzoek naar de status van de walvispopulaties, het ontwikkelen van een beter controlesysteem tijdens de vangst en een beter systeem voor het vaststellen van de quota.

Ook in het afgelopen jaar is het moratorium weer omzeild door de jacht voor wetenschappelijke doeleinden; Japan en Noorwegen vingen respectievelijk 327 en 5 Dwergvinvissen.

Noorwegen heeft besloten om met ingang van dit jaar de vangst voor wetenschappelijke doeleinden stop te zetten. Daar staat tegenover dat voor het komende jaar de Sovjet-Unie wel weer een plan heeft ingediend bij het IWC voor wetenschappelijke walvisvangst.

Kleine walvisachtigen

Het Wereld Natuur Fonds vraagt ook weer de aandacht van het IWC voor de kleine walvisachtigen (onder andere dolfijnen en Bruinvissen). Deze kleine walvisachtigen worden niet alleen ernstig bedreigd door overbejaging,

maar ook door verdrinking bij het verstrikt raken in (drijf)netten, milieuvervuiling en verstoring van hun leefgebied. Op de vorig jaar in Noordwijk gehouden vergadering van het IWC zijn voor het eerst twee resoluties aangenomen ten behoeve van de kleine walvisachtigen. De eerste resolutie was de beslissing van het IWC om een overzicht te maken van de status van de kleine walvisachtigen. De eerste resolutie was de beslissing van het IWC om een overzicht te maken van de status van de kleine walvisachtigen en hun bedreigingen. Dit rapport zal de komende vergadering gepresenteerd worden. De tweede resolutie was een oproep aan Japan om de directe vangst van Dall's Bruinvissen in de Japanse wateren terug te brengen naar maximaal 10.000 dieren (in 1988 ving Japan 40.000 Dall's Bruinvissen, in 1989 29.000 en in 1990 30.000).

Het Wereld Natuur Fonds hoopt dat het verschijnen van het rapport in Reykjavik aanleiding is voor het IWC om ook in de praktijk de verantwoordelijkheid op zich te nemen voor deze kleine walvisachtigen.

Rapport 'Beschermd gebied Noordzee - noodzaak en mogelijkheden'

Op 15 mei is het onderzoeksrapport 'Beschermd gebied Noordzee, noodzaak en mogelijkheden' aangeboden aan de staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, drs. J.D. Gabor. De overhandiging vond plaats tijdens een workshop op het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

korte mededelingen

Het onderzoek is uitgevoerd door het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ) in samenwerking met de Stichting SEA en in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Het onderzoek is onderdeel van het project 'Beschermd gebied in de Noordzee' uit het Natuurbeleidsplan. Dit project verkent de wenselijkheid en mogelijkheden die er zijn om 'beschermde gebieden' in te stellen in de Nederlandse sector van de Noordzee als bijdrage aan het behoud en het herstel van de specifieke mariene natuurwaarden.

Een deel van de studie is gericht op die activiteiten van de mens die binnen het Nederlandse deel van de Noordzee te reguleren zijn: visserij, mijnbouw, zand- en grindwinning, militaire activiteiten, scheepvaart, het leggen van buisleidingen en kabels. Het NIOZ komt in zijn onderzoek tot de conclusie dat na beëindiging van een aantal activiteiten in bepaalde gebieden na verloop van tijd herstel op zal treden van de levensgemeenschappen en dat beschermde gebieden hierdoor een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het behoud en het herstel van de natuurwaarden van de Noordzee. Voor bodemfauna en vissen kost dit circa één tot twintig jaar, voor zeevogels circa vijf tot vijftig jaar en voor zeezoogdieren twintig tot meer dan vijftig jaar.

Voor de selectie van de te beschermen gebieden is in de studie een viertal criteria gebruikt die leiden tot twee gebieden in het Nederlandse deel van de Noordzee die voor een beschermde status in aanmerking komen:

1. Een gebied direct ten noordwesten van de waddeneilanden (circa 10.000 km²) In dit gebied is het mogelijk een combinatie van verschillende typen levensgemeenschappen van bodemdieren te beschermen. Bovendien bevat het deelgebieden die van belang zijn als paai- en opgroei-gebied van vissen en als verblijfplaats van vele vissoorten. In dit gebied concentreren zich de routes van seizoensmigranten in en uit de Waddenzee en worden relatief grote aantallen Bruinvissen, dolfijnen en zeevogels waargenomen.

Voor dit gebied worden de volgende maatregelen voorgesteld:

- het gebied het gehele jaar door sluiten voor alle vormen van visserij
- oliehoudende lozingen vanaf mijnbouwinstallaties voorkomen (oil-based mud) of tot een minimum beperken (water-based mud);
- eventueel aanvullende gebiedsspecifieke maatregelen ten aanzien van mijnbouw, dumping en aanleg van buisleidingen;
- toepassing van het beleid dat voortvloeit uit de toepassing van internationale conventies op het gebied van natuurbescherming (EG-Vogelrichtlijn, verdragen van Bonn, Bern en Ramsar, toekomstige EG-Habitatrichtlijn).

2. De Klaverbank (circa 800 km²)

Dit enige grindgebied van betekenis in het Nederlandse deel van de Noordzee, heeft een nog vrij ongestoorde specifieke bodemfauna. Voorgesteld wordt het gebied een beschermde status te geven, waarbij grindwinning wordt

verboden en oliehoudende lozingen vanaf mijnbouwinstallaties worden voorkomen of tot een minimum beperkt. Vanwege de geringe omvang van dit gebied wordt aanbevolen om in overleg met het Verenigd Koninkrijk in de Engelse sector van de Noordzee een groot grindgebied (eventueel inclusief de Klaverbank) een beschermde status te geven.